

використовуються. Сумнівна схема їх закупівлі, та ціна – 110000 грн. Раніше Кабмін закупив аналогічні апарати в Австрії на 50000 Є. Є надія, що спеціальне розслідування поставить крапку вже в політичній суперечці о корупції при закупівлі медпрепаратів та обладнання [4].

3 23 листопада карантин відмінюється з врахуванням епідеміологічної ситуації. Таке рішення в п'ятницю, 20 листопада прийняла комісія на чолі з першим віце-прем'єром Олександром Турчиновим. В Черновицькій області карантин продовжено до окремого розпорядження санітарного лікаря [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Гасса В., Онишків Ю. Гостра інформаційна інфекція // Главред, № 45, 9 листопада 2009 року, С. 24-26.
2. Гомон Д. В Украине отменяют карантин // Сегодня, № 258, субота 21 ноября 2009, С. 4.
3. Дружбляк Н. Вакцина створює у нас “пам'ять” на вірус. Небезпечна недуга очима професора – імунолога Валентини Чоп'як // Високий замок, № 212, 19-25 листопада 2009 р., С. 9.
4. Лобанов О. Свинные откаты // Итоги недели, № 46, 18-24 ноября 2009, С. 4.
5. Малко Р. Не грипом єдиним // Главред, № 45, 2 листопада 2009 р., С. 28-29.
6. Ред / Новая волна. Интервью с главным детским инфекционистом Украины С. Крамаревым // Корреспондент, № 45, 27 ноября 2009 г., С. 10.
7. Рыбина М. Укол от “свингриппа” получим в декабре // Сегодня, № 261, среда, 25 ноября 2009 г., С. 4.
8. Соболев Е., Акименко А. Самая главная болезнь // Корреспондент, № 45, 27 ноября 2009, С. 34.
9. Філіпенко І. Грип іде на схід. ВООЗ радить Україні готуватися до другої хвилі епідемії // День, № 207, субота, 14 листопада 2009 року, С. 6.
10. Щербина Ю. Як зробити, щоб не боялися вакцини // Коментарі. № 43, 13 листопада 2009 року, С. 24.

Г.Т. ТЕРЕШКЕВИЧ (С. ДІОГЕНА)

О. Р. ДЖУРА, Н. О. НАЗАР

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ СТОВБУРОВИХ КЛІТИН ПІД КУТОМ ПЕРСОНАЛІСТИЧНОЇ БІОЕТИКИ

В статті розглядаються біоетичні проблеми використання стовбурових клітин.

В статье рассматриваются биоэтические проблемы использования стволовых клеток.

The bioetic problems of the use of barrel cages are examined in the article.

Стовбурові клітини - це клітини, що характеризуються: 1) здатністю до безмежного самовідновлення (тривало розмножуються без диференціації).

2) Здатні дати початок клітинам – попередникам, клітинам з обмеженою проліферативною здатністю, від яких походять популяції високодиференційованих клітин.

Стовбурові клітини у дорослих людей найбільше зосереджені в червоному кістковому мозку і в криптах тонкої кишки, а при народженні дитини – в пуповинній крові.

Сьогодні з'явилася новітня біотехнологія – фетальна терапія, яка базується на використанні ембріональних стовбурових клітин.

Біоетика привертає увагу, зокрема, до біологічного й антропологічного статусу ембріона людини, який від моменту запліднення має всі характеристики людської особистості: керовану особистим геном свою власну проект-програму життя і людську гідність, що заслуговує пошани. Живий людський ембріон від моменту запліднення є людським суб'єктом з добре визначеною ідентичністю, який починає від цього моменту свій власний, безперервний, постійний і координований розвиток; має право на власне життя, і кожне втручання не на користь ембріона розглядається як дія, що порушує таке право [9, 182-185].

Тому відбирання внутрішньої клітинної маси бластоцисти, що завдає непоправної шкоди людському ембріону, перериваючи його розвиток, є дією етично неприпустимою. Жодна добра мета, зокрема використання стовбурових клітин для терапевтичних потреб, не може виправдати таке втручання. Доброї мети не можна досягти недобрими діями [9, 220-221].

Ембріону людини притаманна гідність, бо все те, ким стане людина, вже закладене у ньому, але не є ще вираженим і потребує часу для розвитку та остаточного сформування, яке не закінчується з народженням. Генетичний розвиток людини не включає в себе зміну її природи, а лише поступовий прояв тих можливостей та здібностей, якими вона вже володіє від самого початку. Отже, біологія наводить аргументи, що людська особа починає існувати від моменту запліднення [9, 170].

Філософська антропологія ХХ ст. (Макс Шелер) стверджує, що людина існує у трьох вимірах: духовному, душевному і тілесному. Тіло людини не є чимось відокремленим від її "я", воно становить цілісність особи, є умовою життя у світі. Папа Іван Павло II каже про "одухотворене тіло" і "втілений дух" [11, 19].

Сучасна філософська антропологія сформулювала поняття "тілесної особи": не може існувати людська особа, яка б не була одночасно "я"-тілесним і "я"-духовним [8, 82]. Ця нерозривність духа, душі і тіла свідчить, що "початок тілесної сфери людини означає початок цілої людської особи" [8, 82]. Отже, є біологічні й філософські аргументи того, що ембріон від самого запліднення є людською особою, наділеною людською гідністю, і заслуговує пошани. Це є фундаментом етичного мислення і дій, сенсом етики і моралі. Якщо людина заслуговує на визнання, то вона також заслуговує і на охорону її життя від моменту запліднення до природної смерті, бо неможливо визнати людину без пошани її життя. Ембріон теж має особливий моральний статус: на будь-якій стадії свого розвитку він є людською особою і носієм людської гідності. Саме тому всі дії щодо ембріона підлягають моральній оцінці, а він сам є суб'єктом фундаментальних моральних прав.

Для християн така позиція в ясний спосіб стверджена Учительським урядом Церкви. В енцикліці "Evangelium vitae" ("Євангеліє життя") [11, 73-86] та інструкції "Donum vitae" ("Дар життя") [10, 102-107] стверджується, що людська істота має бути шанована і трактована як особа від моменту свого запліднення, і тому від цього моменту вона має права особи, передусім, непорушне право кожної людської істоти на життя, а також на безумовну пошану її гідності у духовній, душевній і тілесній цілісності [9, 221].

На жаль, українське законодавство ґрунтується на моральному релятивізмі. З однієї сторони, Конституція України гарантує життя та здоров'я своїх громадян як найвищу цінність, з іншої сторони – законодавство у сфері охорони здоров'я дозволяє аборт. Закон України про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини говорить: "Фетальні матеріали для трансплантації можуть надаватися в акредитованих відповідним чином установах, які проводять операції штучного переривання вагітності (аборти) з дотриманням умов і порядку, встановленому законодавством України" (ст.19.) [3], що етично неприпустиме.

У цивілізованому світі ця медична технологія заборонена. Конвенція ООН про права дитини (1989р.), яку ратифікувала Верховна Рада, захищає права і ненароджених. Заборону на використання матеріалів, отриманих внаслідок абортів, ухвалив і Європейський Парламент. Попри те в Україні фетальна терапія є дозволеною.

Фетальна терапія своїм корінням сягає в середньовіччя. Доказом того є віднайдення 2500 трупів дітей та ембріонів в Парижі на території саду біля будинку Катрін Монвуазьє, яких викупували за мізерну платню в бідних кварталах, використовуючи їхню кров для омолодження заможних клієнтів за рецептами чорної магії.

Так званий збір фетального матеріалу ставить під загрозу генофонд України, оскільки в нашій державі існують єдині в цілому світі поряд із США інституції з проблем терапії ембріональними стовбуровими клітинами. Однак, такий науковий прогрес, заперечуючи будь-які принципи людської моралі, відкриває широкі двері для маніпуляцій. Зокрема, в Донецьку, Луганську, Харкові та Києві таке, так би мовити, злочинне материнство стає професією, коли жінка вагітніє тільки для того, щоб, ідучи на аборт, бути донором фетального матеріалу, беручи на душу гріх вбивства дитини і ризикуючи власним життям та здоров'ям (згідно журналістського розслідування "І мертвих, і живих, і ненароджених..." "Закритої зони", 5-го каналу, 2004 р.).

Сама технологія одержання фетального матеріалу перетворюється у масове знищення ненароджених дітей. Слід підкреслити, що дана технологія передбачає використання живих ембріонів, які отримують методом штучних пологів за спеціальною методикою, щоб ембріон отримати в амніотичній оболонці, аби він був цілком неушкоджений і не контактував з організмом матері. Ціна отримання стовбурових клітин і лікування ними пацієнтів є смерть невинної дитини, яка зазнає терпіння, рівнозначного з тортурами дорослої людини, що можна прирівняти до форми смертної кари у середньовіччі – четвертування.

З технологією отримання стовбурових клітин пацієнтів у центрах не ознайомлюють, вуалюючи правду заплутаними медичними термінами, які необізнана людина не може зрозуміти.

Дана моральна дилема має стати імпульсом для пошуків гуманних форм лікування. Альтернативою в даному випадку є використання стовбурових клітин дорослої людини, а також плацентарної крові.

Щоправда, стовбурові клітини дорослої людини мають певні негативні ефекти (змінюють імунний стан організму і можуть бути пухлиногенними), тому їх використання потребує ще подальшого наукового дослідження і вдосконалення.

Народження дитини також передбачає одержання пуповинної крові. Причому на сьогодні запропоновано лише один шлях використання: збереження у банку пуповинної крові при відповідній фінансовій підтримці батьків. Але існує ще один альтернативний шлях використання пуповинної крові, який не загрожує життю дитини, і також передбачає збереження життя хворої людини. Не усі батьки, як відомо, а особливо майбутні матері-одиначки, можуть дозволити собі зберігання пуповинної крові новонародженій дитини у банках пуповинної крові. Щоб не був втрачений надзвичайно цінний біологічний матеріал після народження дитини, який може бути використаний іншими хворими людьми з відповідним профілем гістосумісності, його можна зберігати у спеціалізованих відділах при станціях переливання крові. У Фінляндії прийнятий закон про важливість зберігання кордової крові, що означає збереження генофонду нації.

На сьогодні у світі працює понад 120 банків пуповинної крові. Існує два типи таких банків: громадські (донорські), коли зразки крові після імунологічного підбору можуть використовуватись будь-якою хворою людиною, що потребує стовбурових клітин і приватні, коли батьки зберігають пуповинну кров своєї дитини безпосередньо для її можливих потреб у житті.

Висновки.

Використання живих ембріонів для одержання стовбурових тканин морально неприпустиме.

Необхідно негайно переглянути чинні законодавчі акти та прийняти нові закони на основі засад персоналістичної біоетики, які цілковито визнають гідність людини як особистості на будь-якому етапі її існування, тобто від моменту запліднення до природної смерті.

Запропонований метод зберігання та використання пуповинної крові усуває етично неприпустиму можливість використання фетальних клітин. Цей метод допоможе не лише зберегти життя, зачаті в утробі матері, а й багатьом хворим людям.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. – К., 1997.
2. Кримінальний кодекс України. – Київ: Юрінформ, 1998 (зі змінами та доповненнями станом на 25.04.2000).
3. Закон України “Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини” // Законодавство України про охорону здоров'я. – К.: Юрінком-Інтер, 2000. – С. 367 – 374.
4. Зведення законів УРСР: В 16 т. – К.: Політвидав України, 1982. – Т. 8. – 221 с.
5. Бюлетень законодавства і юридичної практики України: Законодавство України про охорону здоров'я від 22.02.2000 р. – № 7.
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 31.12.1992 р. – № 23 – 92.
7. Цивільний кодекс України від 16.10.2003 р. (№ 435 – IV) // Відомості Верховної Ради України №40 – 43/203.
8. Судо Ж. Аборт // Семья и биоэтика: Матер. междуна. симпозиума 20 – 23 мая 1998 года. – Спб., 1998.
9. Терешкевич Г. Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: Навч. посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Congregazione per Dottrina della Fede. Istruzione Donum Vitae (22 febbraio 1987). – Città del Vaticano, 1987.
11. Giovanni Paolo II. Lettera Enciclica Evangelium Vitae (25 marzo 1995). – Città del Vaticano, 1995.

О.М. ТЕРЛЕЦЬКИЙ, Л.С. ВОВКАНИЧ ВПЛИВ ШТУЧНОГО ГІПОКСИЧНОГО ТРЕНУВАННЯ НА РОЗУМОВУ ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ ШАХІСТІВ

Запропонований комплекс тестів для аналізу розумової працездатності шахістів. Отримане покращення результатів ряду тестів під впливом тренувань з використанням тренажера Фролова.